

Міністерство освіти і науки України

ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ

Архітектурно-художній інститут
Кафедра архітектури будівель і споруд

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
ВИВЧЕННЯ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ ІСТОРИЧНОГО
ПОСЕЛЕННЯ

Освітній рівень	третій (освітньо-науковий)	
Програма навчання	вибіркова	
Галузь знань	19	Архітектура та будівництво
Спеціальність	191	Архітектура та містобудування
Освітня програма	Освітньо-наукова програма «Архітектура та містобудування»	
Обсяг дисципліни	3 кредитів ECTS (90 академічних годин)	
Види аудиторних занять	лекції (30 годин)	
Індивідуальні та (або) групові завдання	-	
Форми семестрового контролю	іспит	

Викладачі:

Харитонова Аліна Анатоліївна, канд..арх., доцент кафедри архітектури будівель і споруд, alina3darh@rambler.ru; Рижкова Катерина Геннадіївна, асистент кафедри архітектури будівель і споруд, kryzkhova@gmail.com.

В процесі вивчення цієї дисципліни здобувачі вищої освіти **ЗНАЙОМЛЯТЬСЯ З ОСНОВАМИ ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ ТА МЕТОДИКОЮ ЇЇ ОЦІНЮВАННЯ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ І ЛОКАЛЬНОМУ РІВНЯХ, ПЕРСПЕКТИВАМИ РОЗВИТКУ КАРТОГРАФУВАННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ.**

Наприклад: аналіз історико – культурної спадщини історичних поселень; виявлення основних понять, категорій та функцій історико-культурних та природних надбань; вміння проаналізувати теоретичну, методологічну бази у сфері охорони та збереження пам'яток шляхом ознайомлення з основами державної політики, законодавчими нормативно-правовими базами у сфері

охорони й використання культурної й природної спадщини; бути здатним до виявлення основних проблем використання і охорони історико-культурної спадщини на тлі аналізу світового та українського досвіду; оцінювання використання історико-культурної спадщини та потенціалу регіонів; уміти використовувати картографічні схеми та атласи при розроблених територіальних планів областей, міст та туристичних комплексів; оволодіти навичками для використання отриманих знань про соціальну та економічну ефективність збереження спадщини в суспільній і професійній сферах діяльності.

Предметом вивчення дисципліни є система наукових знань про історико-культурну та природну спадщину та її роль у житті суспільства.

Метою дисципліни «Вивчення історико-культурної спадщини історичного поселення» є ознайомлення із історичним формуванням поселень; основними поняттями, категоріями та функціями культурної й природної спадщини, засобами її використання; формування системи наукових знань про історико-культурну спадщину та шляхи її збереження і охорони; вивчення основних історико-культурних та природоохоронних територій та об'єктів ті їх ролі в українській і світовій культурі; формування методологічної бази про механізми та тенденції охорони і використання спадщини із посиланням на законодавчі нормативно-правові акти та основи державної політики у даній сфері; методологічні засади становлення та розвитку теоретичних знань про історико-культурну спадщину, проблеми її використання та шляхи вирішення завдань, що постали у сучасних наукових концепціях; отримання належних знань про історико-культурне надбання нашої держави.

Програмні результати навчання:

ПРН9. Вміння аналізувати інформаційні джерела, виявляти протиріччя і не вирішені раніше проблеми або їх частини, формулювати наукові гіпотези, ставити та вирішувати завдання, оформлювати наукові роботи, організувати творчу наукову діяльність, роботу над статтями та доповідями у сфері архітектури.

ПРН12. Демонструвати вміння щодо критичного аналізу різних інформаційних джерел конкретних освітніх, наукових та професійних текстів у сфері архітектури, виявляти теоретичні та практичні проблеми.

а саме

знати:

- основні поняття історико-культурної спадщини;
- основні категорії історико-культурної спадщини історичних поселень;
- основні принципи формування та функції історико-культурної спадщини та шляхи їх використання;
- методи збереження та охорони історико-культурної спадщини історичних поселень;

розуміти:

- соціальну та економічну ефективність збереження історико-культурної

- спадщини історичних поселень;
- роль та місце природоохоронних територій і пам'яток в українській та світовій культурі;
- програмно-цільовий підхід до вирішення проблем охорони і використання культурної спадщини;

володіти:

- основами теоретичної підготовки та практичними навичками для дослідження та оцінювання історико-культурної спадщини;
- шляхами використання історико-культурної спадщини;
- засобами збереження та охорони історико-культурної спадщини історичних поселень;

вміти:

- розрізняти історико-культурну спадщину за епохами;
- диференціювати історико-культурну спадщину за територіальною приналежністю;
- класифікувати культурну спадщину за основними категоріями, розрізняти типи об'єктів та видів історичних населених місць згідно з їх архітектурними та ландшафтними особливостями;
- досліджувати історико-культурну спадщину та її вплив на розвиток регіонів;
- оцінювати історико-культурну спадщину;
- виявляти історико-культурний та рекреаційний потенціал спадщини;
- користуватись, аналізувати та створювати карти спадщини, які використовуватимуться при розробленні територіальних планів, проектів районного планування областей, міст та туристичних комплексів.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№п/п	Назва тем	Кількість годин
1.	Історико-культурна спадщина поселень в тимчасовому і просторовому аспекті. Фактори, що впливають на характер архітектури історичних поселень.	1
2.	Історико-культурна спадщина епохи неоліту. Типи поселень у завершальній фазі кам'яного віку.	1
3.	Історико-культурна спадщина поселень Альби, Етруски, Берберського Марокко, Трипільської культури. Типи поселень та принципи їх формування. Розміщення, архітектура та традиції культурної спадщини того часу. Особливості організації поселень трипільців.	2
4.	Історико-культурна спадщина Стародавнього Риму. Основні періоди розвитку культури та особливості організації поселень.	1

5.	Історико-культурна спадщина поселень від романської архітектури до Ренесансу. Характер формування історичних поселень.	1
6.	Історико-культурна спадщина поселень в кінці XVIII- на початку XIX ст.	1
7.	Історико-культурна спадщина м. Одеса. Характер забудови міста крізь призму часу та тенденцій.	1
8.	Основні засади навчального курсу «Історико-культурна спадщина історичного поселення»	1
9.	Основні поняття, категорії та функції дослідження культурної спадщини.	1
10.	Суспільно-просторове дослідження об'єктів культурної спадщини. Наукові підходи та методичні прийоми виявлення об'єктів та явищ спадщини. Становлення та розвиток теоретичних засад.	2
11.	Компонентна структура культурної спадщини. Фактори, що впливають на територіальне формування спадщини. Основні типи та види культурної спадщини.	2
12.	Напрямки суспільно-географічного вивчення культурної спадщини. Схема та алгоритм комплексного дослідження.	1
13.	Методика вивчення та оцінювання культурної спадщини регіонів. Характер та способи диференціації об'єктів. Принципи та вимоги до методики оцінювання.	1
14.	Загальна схема дослідження й ступеня впливу історико-культурної спадщини на розвиток регіонів. Визначення історико-культурного потенціалу.	1
15.	Сучасні напрямки та характер впливу культурної спадщини на соціально- економічний розвиток територій. Потенційна вигода від використання культурної спадщини для регіону.	2
16.	Вплив культурної спадщини на розвитку туризму. Розгляд поняття «культурний туризм».	1
17.	Сучасний стан та основні проблеми збереження і використання історико-культурної спадщини України. Причини кризового стану історичного середовища міст. Центри збереження культурної спадщини.	1
18.	Оцінювання історико-культурного потенціалу регіонів, особливості його територіальної диференціації. Структура об'єктів культурної спадщини України національного значення. Класифікація пам'яток. Вивчення карти територій культурної спадщини, що створюють історико-культурний каркас України.	2

19.	Оцінювання використання історико-культурного потенціалу регіонів, його роль та значення в соціально-економічному потенціалі регіонів України. Регіональне оцінювання ступеню використання історико-культурного потенціалу. Типізація регіонів України за ступенем реалізації потенціалу.	1
20.	Програмно-цільовий підхід у вирішенні проблем охорони та використання історико-культурної спадщини. Програми та заходи, що сприяють підвищенню ефективності системи стратегічного управління розвитком сфери охорони та використання спадщини.	2
21.	Картографування культурної й природної спадщини. Створення тематичних схем та атласів «Україна. Історико-культурна спадщина».	2
	Всього	30

Критерії оцінювання та засоби діагностики

Мінімальний рівень оцінки для успішного складання іспиту з навчальної дисципліни «Вивчення історико-культурної спадщини історичного поселення» складає 60 балів, максимальний - 100 балів, і може бути досягнений наступними засобами оцінювання:

Засоби оцінювання		Мін. кількість балів	Макс. кількість балів
Вид контролю	Кількість у семестрі		
Поточний контроль знань:		30	60
- усний контроль (опитування, бесіда, доповідь, повідомлення тощо);	21	15	30
- письмовий контроль (контрольна робота, реферат, тести, виклад матеріалу на задану тему в письмовій формі тощо);	21	15	30
Заохочувальні бали: - Підготовка публікації до друку та/або виступу на конференції - (+) 10 балів - Активність на заняттях - (+) 2 бали	за весь семестр	20	
Підсумковий контроль знань	1	30	40
Разом		60	100

З дисципліни передбачено реферат за темою дисципліни. Зміст реферату пов'язаний із закріпленням теоретичних питань, містить у собі термінологічні формулювання. За формою реферат повинен відповідати

певним вимогам: необхідно викласти матеріал у відповідності до запропонованого плану, зробити відповідні висновки; обов'язковим є список літератури, в якому повинно бути не менш 5 наукових, методичних або оригінальних джерел; зміст обраної теми треба розкрити на 15 сторінках аркушів формату А-4 (текст 14 шрифтом через інтервал 1).

У кінці семестру проводиться підсумковий контроль знань з дисципліни «Вивчення історико-культурної спадщини історичного поселення». Підсумковий контроль знань здійснюється вигляді усної бесіди з викладачем (комісією викладачів) по тематиці навчальної дисципліни.

Питання для підсумкового контролю:

1. Фактори, що впливають на характер архітектури історичних поселень?
2. Які типи поселень у завершальній фазі кам'яного віку?
3. Особливості організації поселень трипільців?
4. Назвіть основні періоди розвитку культури та особливості організації поселень Стародавнього Риму?
5. Характер формування історичних поселень від романської архітектури до Ренесансу.
6. Назвіть основні історико-культурні поселення Європи в кінці XVIII-на початку XIX ст.
7. Характер забудови міста Одеси.
8. Дайте визначення основних понять, категорії та функції дослідження культурної спадщини.
9. Які наукові підходи та методичні прийоми виявлення об'єктів та явищ спадщини ви знаєте?
10. Основні типи та види культурної спадщини.
11. Окресліть схеми та алгоритм комплексного дослідження.
12. Принципи та вимоги до методики оцінювання культурної спадщини регіонів.
13. Окресліть сучасні напрямки та характер впливу культурної спадщини на соціально- економічний розвиток території.
14. Дайте визначення терміну «культурний туризм».
15. Причини кризового стану історичного середовища міст України.
16. Класифікація пам'яток.
17. Окресліть програми та заходи, що сприяють підвищенню ефективності системи стратегічного управління розвитком сфери охорони та використання спадщини.

Критерії підсумкової оцінки на підставі поточного контролю

Кількість балів за всі види навчальної діяльності	ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно / зараховано
82 – 89	B	добре / зараховано
74 – 81	C	

Політика навчальної дисципліни:

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися «Кодексу академічної доброчесності Одеської державної академії будівництва та архітектури»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при нерозв'язності конфлікту доводиться до співробітників відділу аспірантури, Групи сприяння академічній доброчесності Академії.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Інформаційне забезпеченняОсновна література

1. Актуальні питання виявлення і дослідження пам'яток історії та культури: (на матеріалах Зводу пам'яток історії та культури України) / НАН України; Інститут історії України / В.О. Горбик (відп. ред.). – К., 2000.
2. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування: Монографія. – К.: Вид.-поліграф. центр «Київський університет», 2001.
3. Василевский Л.И. Некоторые вопросы сопоставления территориальных макросистем разного размера // Прикладные социально-географические исследования: Тезисы докл. респ. семинара-совещания. – Тарту, 2002.
4. Веденин Ю.А. Основы географического подхода к изучению и сохранению культурного наследия // Наследие и современность. Информационный сборник. Вып. 12. – М.: Ин-т Наследия, 2004.
5. Вечерський В.В. Спадщина містобудування України: Теорія і практика історико-містобудівних пам'яток охоронних досліджень населених місць: Монографія. – К.: ЦЦПТАМ, 2003.
6. Вечерський В.В., Поліщук А.А. Методика дослідження культурно-історичного і природного потенціалу як ресурсу туристично-екскурсійної діяльності // Проблеми розвитку туризму в Україні і завдання відновлення історичної пам'яті народу засобами туризму:

- Тези доповідей і повідомлень Всеукр. наук.-практ. конф. (вересень 2001 р.). – Київ – Косів, 2001.– Ч. 1.
7. Водзинський Є. Питання охорони своєрідності історичних міст України // Архітектурна спадщина України. – К.: Українознавство, 2005. – Вип. 2.
 8. Полян П.М., Трейвиш А.И. Территориальные структуры в науке и практике – М.: Знание, 2001.
 9. Прентис Р. Опыт становления и развития культурного туризма: Учеб. пособие. / Пер. с англ. – СПб.: Изд-во СПбГУЭФ, 2001.
 10. Руденко Л.Г., Поливач К.А. Перспективні напрями атласного тематичного картографування України // Вісник геодезії та картографії. – 2011.
 11. Шаблій О.І. Суспільна географія: теорія, історія, українознавчі студії – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2002.

Додаткова література

12. Євдокименко В.К. Регіональна політика розвитку туризму (методологія формування, практика реалізації): Автореф. дис... д-ра екон. наук: 08.10.02 / НАН України; Інститут регіональних досліджень. – Львів, 2001. – 49 с. 60.
13. Євдокименко В.К. Регіональна політика розвитку туризму: Методологія формування, механізм реалізації: Монографія. – Чернівці: Прут, 2000. – 287 с.
14. Завада В.Т. Архітектурна спадщина України як об'єкт туризму. Регіональний аспект// Туризм в Україні: економіка та культура: Матеріали III Всеукр. наук.-практ. конф. (Світязь, 9–10 вересня 2002 р.) – К.: КМ – Трейдинг, 2002. – Ч. 2. – С.23–28. 62. Загальногеографічний атлас України. – К.: ДНВП «Картографія», 2004.
15. www.heritage.com.ua (Офіційний сайт Наук.-досл. ін-ту пам'яткоохоронних досліджень Міністерства культури і туризму України).
16. www.heritage-institute.ru (Официальный сайт Рос. науч.- исслед. ин-та культурного и природного наследия имени Д.С. Лихачёва).
17. www.minervaeurope.org (Офіційний сайт проекту «Minerva EC» – Ministerial Network for Valorising Activities in digitisation, eContent plus – Supporting the European Digital Library).